

RZECZPOSPOLITA POLSKA

Rzecznik Praw Dziecka

Marek Michalak

ZSR/500/3 - 1/2009/KC

Warszawa, dnia 9 czerwca 2009 r.

Szanowna Pani

Katarzyna Hall

Minister Edukacji Narodowej

Dziele Szanowne Pani Minister,

W strukturze resortu edukacji narodowej funkcjonują dwie kategorie placówek, których podstawowym zadaniem jest pomoc dzieciom i młodzieży, zagrożonym demoralizacją lub niedostosowaniem społecznym, a także uznanym przez sądy rodzinne za zdemoralizowanych lub niedostosowanych społecznie. Są to Młodzieżowe Ośrodki Socjoterapii (MOS) oraz Młodzieżowe Ośrodki Wychowawcze (MOW).

Młodzieżowe Ośrodki Wychowawcze przeznaczone są dla młodzieży, charakteryzującej się poważniejszymi zaburzeniami w funkcjonowaniu społecznym. Do Młodzieżowych Ośrodków Wychowawczych przyjmowana jest młodzież, wobec której sądy rodzinne wydały w trybie *ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich* (Dz. U. z 2002 r. Nr 11, poz. 109 z późn. zm.) postanowienia o konieczności zastosowania środka wychowawczego. polegającego na umieszczeniu w placówce resocjalizacyjnej. Wg danych z 2008 roku, w Polsce funkcjonują 62 takie placówki.

Młodzieżowe Ośrodki Socjoterapii przeznaczone są dla uczniów, przejawiających zaburzenia emocjonalne, którzy nie potrafią funkcjonować w szkołach masowych, mają problemy rodzinne lub środowiskowe i wymagają wsparcia o charakterze socjoterapeutycznym. Do Młodzieżowych Ośrodków Socjoterapii wychowankowie przyjmowani są na podstawie orzeczenia poradni psychologiczno-pedagogicznej i wniosku

rodziców (na podstawie art. 71b ustawy o systemie oświaty) lub postanowienia sądu rodzinnego. Wg danych z 2008 roku, w Polsce funkcjonuje 49 takich placówek.

Młodzieżowe Ośrodki Wychowawcze i Młodzieżowe Ośrodki Socjoterapii znajdują się w kompetencjach resortu edukacji od momentu przejęcia ich w styczniu 2004 r. z resortu polityki społecznej. Od tego czasu problemem jest duża liczba nieletnich, oczekujących na umieszczenie oraz niewystarczająca liczba miejsc, aby na bieżąco realizować orzeczenia sądów rodzinnych o zastosowaniu wobec nieletniego środka wychowawczego.

Według danych Centrum Metodycznego Pomocy Psychologiczno-Pedagogicznej, na miejsce w Młodzieżowym Ośrodku Wychowawczym oczekuje 833 nieletnich, natomiast w Młodzieżowym Ośrodku Socjoterapii 1202 nieletnich (wg stanu na dzień 27 maja 2009 r.). Pomimo tego, że w ostatnich kilku latach liczba ośrodków – a co za tym idzie, liczba miejsc – wzrosła, nadal są ogromne problemy z nieletnimi, dla których nie można znaleźć miejsca w placówce. Około 30% ukończy 18 rok życia, nim trafi do ośrodka, a więc de facto – nigdy do niego nie trafi.

W związku z długim oczekiwaniem na miejsce, nieletni często kierowani są do placówek opiekuńczo-wychowawczych typu interwencyjnego (przeznaczonych tylko i wyłącznie dla dzieci pozbawionych opieki) lub są umieszczani – często bezterminowo, co jest niezgodne z prawem – w policyjnych izbach dziecka.

Efektom takich działań jest przebywanie w jednej placówce nie tylko dzieci, które znalazły się tam z powodu trudnej sytuacji rodzinnej ale także nieletnich wobec których toczy się postępowanie w związku z demoralizacją lub niedostosowaniem społecznym, którzy czekają na miejsce w placówce resocjalizacyjnej. Długość pobytu tych nieletnich sięga często kilkudziesięciu miesięcy. Są to wielokrotnie osoby, które mają na swoim koncie rozboje, włamania, często są uzależnieni od alkoholu, narkotyków. Ich zachowanie jest przepełnione agresją skierowaną do innych wychowanków oraz pracowników placówki. Taka sytuacja nie sprzyja procesowi wychowawczemu dzieci, często stwarza trudności w zapewnieniu im bezpieczeństwa. W tym miejscu należy przywołać ostatni przypadek, o którym pisały media. Zdemoralizowany chłopiec został umieszczony w placówce opiekuńczo-wychowawczej, gdzie zgwałcił a następnie zabił 8-letnią wychowankę tej placówki.

Brak egzekucji postanowień sądu o umieszczeniu w placówce utwierdza nieletnich w przekonaniu o bezkarności, ma negatywny wpływ na poczucie sprawiedliwości i ładu społecznego, co jest demoralizujące nie tylko dla nieletniego, ale i jego otoczenia.

Z uwagi na konieczność zagwarantowania dziecku pomocy terapeutycznej, wychowawczej, zwracam się do Pani Minister na podstawie art. 10a ustawy z dnia 6 stycznia 2000 r. o Rzeczniku Praw Dziecka (Dz. U. Nr 6, poz. 69 z późn. zm.) z prośbą o podjęcie pilnych działań, by orzeczenia sądów mogły być skutecznie i szybko realizowane.

z wyrazami szacunku
Marek Michulek

Do wiadomości:

Pani Jolanta Fedak – Minister Pracy i Polityki Społecznej